

SPANISH AND UKRAINIAN ETHNOSPECIFIC PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE PRESS

The research studies Spanish and Ukrainian ethno-specific phraseological units in the press. The author defines their informational and communicative peculiarities and figurative possibilities of using them in periodical press. **Peculiarities of Methodology.** In the furtherance of the goal, the author uses some general scientific and special linguistic research methods, in particular: synthesis, analysis, ethnic-national, linguo-genetic, descriptive, comparative, complex-procedural. The use of the complex methods enables to consider the ethno-specific phraseological units in the pragmatics of a journalistic text: they contribute to the creation of a specific newspaper imagery and expressivity by inclusion of argumentation and social orientation into the process. The **conclusion** is that linguistic meaning of phraseological units as carriers of ethno-specific meaning of the text is determined by the degree of their idiomaticity. In the process of intercultural communication, phraseological units with a cultural component are a source of additional information. It makes the process of interactive relationship more complicated because information contained in these units is not always understandable for representatives of other cultures. At the same time, the expansion of intercultural communication sphere contributes to internationalization of phraseological units and, therefore to convergence and a dialogue of cultures.

Keywords: a phraseological unit, an ethno-specific component, background knowledge, an image model, phraseological cognate.

Шевченко Людмила Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов економічного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

Испанські та українські етномарковані фразеологічні одиниці в періодичній пресі

Мета статті. У статті розглядаються іспанські та українські етномарковані фразеологізми в періодичній пресі. Автор визначає їх інформаційно-комунікативні особливості, а також образно-експресивні можливості використання в періодичній пресі. Особливості **методології** дослідження полягають в тому, що для досягнення мети автором використовувалися загальні та спеціальні лінгвістичні методи, зокрема: синтезу, аналізу, етнонаціональний, лінгвогенетичний, описовий, порівняльний, комплексно-процесуальний. Використання комплексної методології дало можливість розглянути етномарковані фразеологічні одиниці в прагматиці публіцистичного тексту: їх використання сприяє створенню специфічної газетної образності і експресивності за допомогою включення в процес аргументації, культурної та соціальної орієнтації. Зроблено **висновки**, що лінгвістичне значення фразеологізмів в якості носіїв етноспецифічного змісту тексту визначається рівнем їх ідіоматичності. У процесі міжкультурної комунікації фразеологічні одиниці з культурним компонентом є джерелом додаткової інформації, що робить процес взаємного спілкування більш важким, тому що інформація, що міститься в цих одиницях, не завжди доступна для розуміння представникам інших культур. Водночас розширення сфери міжкультурної комунікації сприяє інтернаціоналізації фразеологічних одиниць, а отже, конвергенції і діалогу культур.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, етномаркований компонент, фонові знання, образ-еталон, фразеологічний інтернаціоналізм.

Шевченко Людмила Алексеевна, кандидат филологических наук, доцент кафедры иностранных языков экономического факультета Киевского национального университета им. Тараса Шевченко

Испанские и украинские этномаркированные фразеологические единицы в периодической прессе

Цель статьи. В статье рассматриваются испанские и украинские этномаркированные фразеологизмы в периодической прессе. Автор определяет их информационно-коммуникативные особенности, а также образно-экспрессивные возможности использования в периодической прессе. Особенности **методологии** исследования заключаются в том, что для достижения цели автором использовались общие и специальные лингвистические методы исследования, в частности: синтеза, анализа, этнонациональный, лингвогенетический, описательный, сравнительный, комплексно-процесуальный. Использование комплексной методологии дало возможность рассмотреть этномаркированные фразеологические единицы в прагматике публицистического текста: их использование способствует созданию специфической газетной образности и экспрессивности посредством включения в процесс аргументации, культурной и социальной ориентации. Сделаны **выводы**, что лингвистическое значение фразеологизмов в качестве носителей этноспецифического содержания текста определяется степенью их идиоматичности. В процессе межкультурной коммуникации фразеологические единицы с культурным компонентом являются источником дополнительной информации, что делает процесс взаимного общения более трудным, потому что информация, содержащаяся в этих единицах, не всегда доступна для понимания представителями других культур. В то же время расширение сферы межкультурной коммуникации способствует интернационализации фразеологических единиц, следовательно, конвергенции и диалогу культур.

Ключевые слова: фразеологическая единица, этномаркированный компонент, фоновые знания, образ-эталон, фразеологический интернационализм.

Analyzing the functions of figurative phraseology in the newspaper texts, we can emphasize that the information in a phraseological unit becomes apparent in the best way in the cultural context as a connotative component of the figurative phraseological unit meaning reflects national and cultural information. Finding a number of phraseological units marked by national and cultural character, it can be stated that such phraseo-

logical units are a means of constructing a well-reasoned message, creating a cultural semantic model of discourse (where the value system, rules of conduct and the world outlook of a certain society are displayed).

In the study we found a number of phraseological units with ethno specific complex of information. A phraseological unit with a cultural component conveys cultural and historical knowledge, i.e. background knowledge. The background knowledge that absorbs a system of worldview attitudes, aesthetic evaluations, standards of verbal and non-verbal behaviour is essential to the communication process.

An example of phraseological unit actualization is a unit, the core of which has a unique figurative basis: "Ahora hay que buscar sustituto, y el que más suena es Viktor Jristenko, que ya fue vicepremier en el gobierno de Serguei Kiriyenko, a quien Yeltsin convirtió en cabeza de turco de la crisis financiero de agosto de 2003" [1, 07/03/2003, p.6].

The idiom "cabeza de turco" has a Ukrainian counterpart "козел відпущення" ("a scapegoat", i.e. a man who is blamed for someone else's fault or takes responsibility for one's negative actions or deeds). The figurative basis of these phraseological units outlines the unique manner for the Spanish and Ukrainian languages to nominate a reality. The idioms reflecting typical notions can serve as models and stereotypes of the ethnospecific worldview or point to their symbolic character, and in this function they act as linguistic exponents of cultural signs. It is the rigidity or symbolicalness of figurative perception of phraseological units that conditions their national and cultural specificity.

It should be noted that an ethnospecific component of phraseological unit semantics and its reflection of national features are found in the typical set of common representations, associations, emotional nuances for a certain language community and national mentality as well as in their symbolization of certain objects and phenomena (i.e. the connotative aspects). However, an ethnospecific component contains a denotative component, i.e. certain country-specific information. Phraseology has the biggest information capability in this regard.

It should be emphasized that the national and cultural elements of phraseological unit semantics can be detected on different layers of the phraseological unit content, that is:

- in the total idiomatic meaning of a verbal complex (through rethinking, metaphorization, semantic shift), e.g.: *pez gordo* in the sense of "an important influential official"; compare in Ukrainian: *велика риба* або *великий птах*.
- in the meaning of certain lexical components of a phraseological unit. They may be "unique components" (which are not used anywhere else except this expression and are often archaisms), culture-specific vocabulary (usually cultural and ethnic realities, place names, proper names, etc.). For example, in Ukrainian: *накивати п'ятами* (to bulge out) where *накивати* is used only in combination with the noun *п'ятами*; in Spanish: *sin parar mientes en una cosa* in the sense of "do not think about smth", where there is an archaic element *mientes*.
- in the literal sense of a total verbal complex which then undergoes rethinking, because it has "encoded" numerous folk customs, ceremonies, traditions, etc. For example, in Ukrainian: *передати куті меду* (compare with Spanish: *ser como la caldera del andaluz*, literally "to be as Andalusian soup", which means something greatly exaggerated).
- many of these phraseological units are conditioned by extralinguistic factors, knowledge of which is necessary for adequate perception of such units by a bearer of another culture. These factors are a reflection of national and cultural context, which feeds such figurative formations of each particular language [2, 5].

The national traits of the people are revealed in created phraseological units, which are part of the figurative language system. Metaphorical orientations based on the experience of a linguistic community, reflecting its national identity generated by the living conditions of the people and their historical existence. The most communicative significance is kept in phraseological units with ethnocultural component that don't have structural and semantic equivalents in the language, which are compared with. These units demonstrate low motivation of semantics for representatives of another linguocultural community because there is a need for explanations both separate components of a phraseological unit and a whole meaning of it. [3, 47]

Separate groups of phraseological units operating in the surveyed periodicals, and reflecting the national characteristics of the Spanish culture are following:

- phraseological units which reflect the unique, typically national customs, traditions, peculiarities, names of reality. For example: *encontrarse en mantillas* ("to be backward, fall behind"), where there is a cultural component *mantillas*; compare with a Ukrainian phraseological unit: *вернутися з рушниками* ("to plight a girl");
- characteristic for the Spanish community established comparisons, reflecting the system of images-models, for example: *torpe como un asno* ("stupid like an ass") compared with Ukrainian: *stupid like a log*; *estar como un toro* ("to be angry like a bull or to be strong like an ox"), *alto como un Castillo* ("as high as a castle") compared with Ukrainian: *as long as a rake*; *alegre como unas castañuelas* ("to be very happy, shining"), where *castañuelas* is a musical instrument widespread in the Spanish musical tradition), a *bombo y platillo* ("with a lot of noise"). We noticed that the semantics of the word-symbol is based on a set of figurative associations that are visually fixed to them in the language and speakers' consciousness. The most common names and realities known to a person such as names of animals, flora and tools are subject to symbolization. Symbolic components in the phraseological unit structure acquire the status of a cultural model: a bear – clumsiness; a bull – aggressiveness; an ass – feeble mind;

- phraseological units representing a certain historical epoch. Here an interesting source of phraseological unit formation can be found: it is the times of knighthood period in Spain: caballero andante (“a vagrant knight”), caballero sin caballo (“an impoverished man”), criarse caballero y encontrarse peón (“to lose all the money, the former position”), a más moros más ganacia (“the more difficulties you have, the greater the reward is”). Compare: for Ukraine such peculiar times are the times of Cossack era: вільний козак, вискочити як козак з маку, козацькому роду нема переводу;
- phraseological units preserving an old measure of weight or length, for example: meterse en la camisa de once varas (“to interfere in other people’s affairs”, where varas is an old measure of length); compare with a Ukrainian phraseological unit: з’їсти пуд солі із кимось (“to eat a peck of salt with someone”);
- phraseological units, which reflect the originality of flora, for example: no valer una cosa un higo (“not to have any value, to be worthless”); tomar el olivo (“to escape”); más seco que una avellana (“dry, wrinkled”, it is said about an old, exhausted person); the examples in Ukrainian: вискочити як Пилип із конопель (“to say something inappropriate”), переганяти на гречку (“express somebody’s displeasure); як чорт до сухої верби (“very much”);
- phraseological units including traditional proper and common names, for example, those with some historical memories: No se ganó Zamora en una hora (“Zamora was not captured within one hour”), in Ukrainian: пропав як швед під Полтавою (“perished as a Swede near Poltava”, the idiom, motivated by Poltava battle in 1708). Geographical names and common names for certain people became those primary images which formed the basis for a number of phraseological units: Más feo que Picio (“uglier than Picio”), tener más orgullo que don Rodrigo en la horca (“to be more arrogant than Don Rodrigo on the gallows”); por interés quiero Andrés (“to show someone commitment in order to obtain certain benefit”), A Zaragoza o al charco (compare with the Ukrainian one: пан або пропав; або до Сарагоси, або в калюжу (“hit or miss”); не той тепер Миргород, по Савці свитки, про мене Семене;
- phraseological units that inform us of traditional dishes and food, for example: estar a la olla de otro (“to be dependent on someone”), ganarse el cocido (“to earn one’s food”) where olla and cocido are traditional Spanish dishes; aguar uno el vino (“to spoil something by unnecessary interference”) with the component vino; in Ukrainian: каші на зварити, каші маслом не зіпсуєш, плювати в борщ, з’їсти чуже сало, в кожній куми свої пироги where there are common Ukrainian dishes and foodstuff.

It should also be emphasized that these phraseological units are regularly functioning in publications related to direct or indirect denotation of conversational everyday speech: in an interview on international issues, in sports commentaries, essays on national history. Some phraseological units, which originally were the result of emotional language use, consolidated in the national regulatory use as a means of nomination of certain phenomena in the economy or public life: sufrir un bache (“to get to the potholes on the road”), echar bronca (“to start a quarrel”, “to create a conflict situation in the team”). Thus, some phraseological units go from occasional to the regulatory use in the national language version.

Being created on the national ground and reflecting the most typical cultural characteristics of a nation, idioms in a particular language may become the heritage of other cultures, entering the everyday life of many people. Thus, the national element contained in the idiom image acquires the international character, becomes international. For example, the image generated by the Spanish Inquisition created such a phraseological unit as *caza de brujas* (“witch-hunt”). International images and their functioning in different national languages are related to cultural and historical community. This is a fairly big group of idiomatic expressions, symbolic words and phraseological units, etc. This overall formation of figurative expressions may be explained by general cultural and historical development of certain nations and constant contact of their languages. [4,104]

According to the phraseology researcher E.M.Soloduh, interlingual approach should be used in order to discover international phraseology. [5, 11] The main processes, qualities and categories that determine the formation of international phraseology are universal. They are primarily metaphors, metonymies, euphemisms, causing the phenomenon of idiomatic parallelism. The main forms of semantic transformations determined by the universal nature of thinking operations and typical associations are universal as well. In the study, we noticed that a lot of identical or similar facts of material and spiritual life of people acquire identical rethinking in various languages independently of each other. For example, there are many international phraseological units that reflect the characteristics of animal behavior: *trabajar como un buen*, the same in Ukrainian: працювати як віл (“to work like an ox”); *tomar el toro por los cuernos* / *взяти бика за роги* (“to take the bull by the horns”). This phenomenon is determined by the coincidence of imagery, the similarity of its orientation. International phraseological units include a series of somatic idioms: *con el corazón en la mano* / *серце на долоні* (“with all one’s heart”); *enseñar los dientes* / *показати зуби* (“to show one’s malicious nature”). International phraseological units facilitate understanding of a communicative act and contribute to processes of cross-cultural communication.

A substantial part of phraseological units with the term origin belongs to the international terminological phraseological fund. Many international terminological expressions, overcoming the limits of professional use, acquire reinterpreted metaphorical meaning. Therefore, in order to take out the term of its terminological system and could be used figuratively and develop new meanings, it must have appropriate internal content possibilities. Determinologization is usually typical of a term that defines the basic concepts of any science. The transition of terms to phraseology is made by metaphorization, when acquiring expressive and evalua-

tive properties by special vocabulary is observed. The meaning of a word or an expression expands, generalizes, but does not lose an association with a primary terminological meaning. Terminology is a rich source for expanding international idiomatic fund. Multidimensionality of the phraseological nomination problem is seen in the fact that there is an overlap of factors of linguistics, etymology, culture and sociology. [6, 16]

The origin of a significant number of international phraseological units is connected with historical events. The source of an internationalism quinta columna / п'ята колона ("the fifth column", that is people involved in subversive, anti-state activities in the country) was a historic event. This phraseological unit appeared during the civil war of 1936 in Spain after the speech of General Molla, who said that in addition to four columns he had a fifth column, engaged in subversive activities in Madrid. Thus, the main source of international phraseology is loanwords. Interlanguage cooperation, historic and social relations led to the process of borrowing phraseological units and transforming them into phraseological internationalisms. The literature of native people of a specific language which appears significant at a certain stage of historical development is their great source. "The moving-out of a particular ethnic culture to the forefront of world civilization contributes to the prestige of the language, which serves this ethnoculture, and therefore extends its influence into other languages and cultures". [7, 101]

Due to their own nature, languages can influence not only all generations of the peoples who spoke them, but also other languages they sooner or later start contacting directly, or as already dead languages through its monuments, or through science, which studies their structure [8, 101]. Ancient literature and the Bible were significant literary sources of international phraseology. The confirmation of internationalism of these phraseological units may be seen in the presence of identical idioms with the same meaning and relatively the same component composition in Spanish and Ukrainian: hijo pródigo / блудний син ("the prodigal son"); ojo por ojo y diente por diente / око за око, зуб за зуб ("An eye for an eye and a tooth for a tooth"); lavarse las manos / вимити руки ("to wash hands") (Gospel); risa sardesca / сардонічний сміх ("sardonic laughter") (Homer, Odyssey); caballo de Troya / троянський кінь ("Trojan horse") (Homer, Illiada). It is relevant to recall the images of famous literary heroes of M. de Cervantes Don Quixote and Sancho Panza, which contributed to forming such Spanish phraseological units as acometer molinos de viento / битися з вітряками ("to fight windmills"), caballero de la triste figura / лицар сумного образу ("the knight of the dismal countenance") and other Spanish idioms which went to the fund of the Ukrainian phraseology by loanwording. [7, 135]

The analysis of newspaper texts shows a high information content, which is characteristic of most phraseological units, and conditions their semantic compactness and image compression, making them widely used in the press for transferring the entire complex of semantic and stylistic meanings. The value of the information that the idiom passes on in the process of communication does not diminish with frequent use and that fact complies with the principles of construction and transmission of information in the mass media. The acquisition of information (information is stored up as some experience), its impact on the mass audience occurs by frequent repeating when the task is not simply to send messages, but somehow influence the consciousness of the recipient of the message.

Therefore, the linguistic significance of phraseological units as carriers of ethnospecific content of the text is determined by their degree of idiomaticity. In the process of cross-cultural communication phraseological units with a cultural component are the source of background information which makes the process of intercommunication more difficult because implicit background information contained in these units is not available to the representatives of other cultures. At the same time the expansion of the sphere of cross-cultural communication favours the internalization of phraseological units, and hence the convergence of cultures.

Література

1. El País.- Електронний ресурс. – Режим доступа: <http://www.elpais.com>.
2. Мальцева Д.Г. Национально-культурный аспект фразеологии: автореф. дис д-ра филол. наук. – /Мальцева Д.Г. – М., 1994.
3. Коновець С.П. Деякі національно-культурні особливості фразеології (на прикладі іспанської та української мов) / Коновець С.П. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. – К., 2001. – Вип.31. – С.47-49.
4. Коновець С.П. Компаративний аналіз фразеологізмів іспанської та української мов (етнокультурний аспект) / Коновець С.П. // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – К., 2000. – Вип.5.- С.99-105.
5. Солодухо Э.М. Проблемы интернационализации фразеологии /Солодухо Э.М. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1982.
6. Прагматический аспект функционирования устойчивых словесных комплексов в газетном тексте // Фразеологическая семантика германские и романские языки: Сб. научн. тр./МППИИЯ им.М.Тореза. – 1983. – Вып. 211. – С.62-74.
7. Коваль А.П. Слово про слово / Коваль А.П. – К., 1986.- 215с.
8. Алефиренко Н.Ф. Фразеология в свете современной лингвистической парадигмы / Алефиренко Н.Ф. – М., 2008. – 320с.

References

1. El País. // <http://www.elpais.com>
2. Mal'ceva D.H. Nacional'no-kul'turnij aspekt frazeolohyy: Avtoref. dys d-ra fylol.nauk. – М., 1994.

3. Konovec' S.P. Deyaki nacional'no-kul'turni osoblyvosti frazeolohiyi (na prykladi ispans'koyi ta ukrayins'koyi mov) // Visnyk Kyiviv'skoho nacional'no universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Inozemna filolohiya. – K., 2001. – Vyp.31. – S.47-49.
4. Konovec' S.P. Komparatyvnyj analiz frazeolohizmiv ispans'koyi ta ukrayins'koyi mov (etnokul'turnyj aspekt) // Problemy semantky slova, rechennya ta tekstu. – K., 2000. – Vyp.5.- S.99-105.
5. Soloduxo Э.М. Problemi ynternacyonalizatsyy frazeolohyy. – Kazan': Yzd-vo Kazanskoho un-ta, 1982.
6. Prahmatycheskij aspekt funkcyonyrovanyya ustojchyvix slovesnix kompleksov v hazetnom tekste // Frazeolohy-cheskaya semantika hermanskye y romanskye yaziky: Sb. nauchn. tr./MPPYYa ym.M.Toreza. – 1983. – Vip.211. – S.62-74.
7. Koval' A.P. Slovo pro slovo. – K., 1986.- 215 s.
8. Alefyrenko N.F. Frazeolohyya v svete sovremennoj lynchvystycheskoj paradyhmi. – M., – 2008.- 320s.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. EL País. // <http://www.elpais.com>.
2. El Mundo. // <http://www.elmundo.com>.
3. ABC. // <http://www.abc.com>.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2016 р.

УДК 72.(=512.19)653:001.8

Идрисова Мерьям Абдувелиевна
соискатель Национальной академии
руководящих кадров культуры и искусств
imerem@bk.ru

ПРОБЛЕМА КУЛЬТУРЫ КРЫМСКОГО ХАНСТВА В СОВРЕМЕННОМ ГУМАНИТАРНОМ НАУЧНОМ ДИСКУРСЕ

Цель статьи. В статье анализируется проблема исследования культуры Крымского ханства XIV-XVI вв. в современном гуманитарном научном дискурсе. Автор последовательно анализирует литературные источники, опубликованные разными исследователями на протяжении XVII–XXI вв. Целью статьи также является выявление разных точек зрения, которые могут быть наиболее целесообразными для анализа крымской культуры. Использование историографического и компаративного методов дали возможность автору проанализировать современную культурологическую **методологию** исследований Крымского ханства, в частности с помощью метода интервального анализа культуры, который представляет экспликацию культуры Крымского ханства через интервальность. Основой исследования интервальной экспликации культуры крымских татар в эпоху Крымского ханства является междисциплинарный коррелятивно-интегральный подход, который объединяет историко-культурный, общеисторический, философский и искусствоведческий принципы анализа. **Научная новизна** заключается в том, что автор обосновывает необходимость использования в современном культурологическом дискурсе постмодернистской методологии, поскольку именно она способствует более многоаспектному и разностороннему анализу Крымского ханства как отдельного и специфического типа культуры. Сделан **вывод**, что тема культуры Крымского ханства многократно привлекала внимание исследователей в области истории, искусствоведения, истории культуры, языкознания. Целесообразной представляется последующая систематизация существующих исследований, в частности в аспекте обращения к постмодернистским методам изучения крымской культуры, с целью её перспективного развития и объективного восприятия мировым сообществом.

Ключевые слова: культура Крымского ханства, континуум, интервальный подход, постмодернизм.

Идрисова Мер'ям Абдувелиевна, здобувач Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
Проблема культури Кримського ханства в сучасному гуманітарному науковому дискурсі

Мета статті. У статті аналізується проблема дослідження культури Кримського ханства XIV-XVI ст. в сучасному гуманітарному науковому дискурсі. Автор послідовно аналізує літературні джерела, опубліковані різними дослідниками протягом XVII-XXI ст. Метою статті також є виявлення різних точок зору, які можуть бути найбільш доцільними для аналізу кримської культури. Використання історіографічного та компаративного методів дали можливість автору проаналізувати сучасну культурологічну **методологію** досліджень Кримського ханства, зокрема, за допомогою методу інтервального аналізу культури, який представляє експлікацію його культури через інтервальність. Основою дослідження інтервальної експлікації культури кримських татар в епоху Кримського ханства є міждисциплінарний коррелятивно-інтегральний підхід, який об'єднує історико-культурний, загальноісторичний, філософський, мистецтвознавчий принципи аналізу. **Наукова новизна** полягає в тому, що автор обґрунтовує необхідність використання у сучасному культурологічному дискурсі постмодерністської методології, оскільки саме вона сприяє більш багатоаспектному і різнобічному аналізу Кримського ханства як окремого і специфічного типу культури. Зроблено **висновок**, що тема культури Кримського ханства багаторазово привертала увагу дослідників у галузі історії, мистецтвознавства, історії культури, мовознавства. Доцільною є подальша систематизація існуючих досліджень, зокрема, в аспекті звернення до постмодерністських методів вивчення кримської культури, з метою її перспективного розвитку та об'єктивного сприйняття світовою спільнотою.

Ключові слова: культура Кримського ханства, континуум, інтервальний підхід, постмодернізм.